
Top 500 privrednih društava u Srbiji u 2012. g.

Pregled osnovnih nalaza

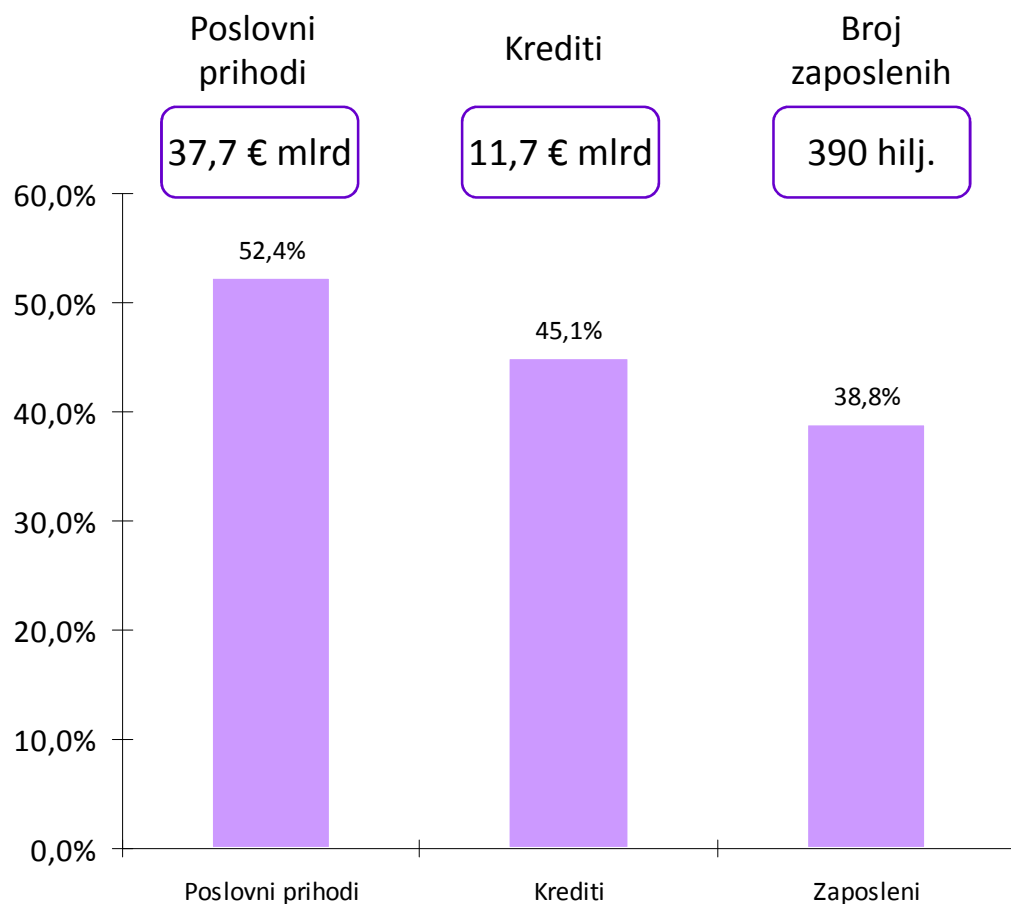
Metodološke napomene

Top 500 privrednih društava u Srbiji je jedinstvena publikacija jer na jednom mestu predstavlja poslovanje privrede i daje pregled najvećih privrednih društava po realnoj snazi

- ❑ Izvor podataka je Agencija za privredne registre; kao korekcija korišćeni su i interni podaci preduzeća tamo gde postoji razlika sa APR podacima
- ❑ Data je realna lista preduzeća jer je uzeta u obzir konsolidacija – izvršeno je “čišćenje” liste, prikaz privrednih društava po realnoj snazi, ali je data i posebna tabela sa podacima na nekonsolidovanom nivou
- ❑ Prezentovani podaci odnose se u velikoj meri na nerevidirane finansijske izveštaje i moguće je da objavljeni finansijski pokazatelji kod pojedinih privrednih društva ne odražavaju u potpunosti ostvareno poslovanje u 2011. i 2012. godini
- ❑ Izvršena reklasifikacija i analiza 19 sektora, tri podsektora i grupe konglomerata
 - kod klasifikacije preduzeća po sektorima uvažavana je pretežna delatnosti registrovana kod Agencije za privredne registre, ali je sprovedena i naknadna reklasifikacija, u skladu sa međunarodnom praksom i analitičarskom ekspertizom, gde god je procenjeno da zvanična klasifikacija ne odražava u potpunosti realno stanje
- ❑ Data je i makroekonomska analiza, analiza izvoznika, analiza poslovanja na berzi, sumarni pokazatelji po sektorima, rangiranje Top preduzeća po različitim parametrima (rast, neto profit, EBITDA marža, neto profitna marža)

Top 500 privrednih društava u Srbiji čini značajan segment srpske privrede koji u velikoj meri opredeljuje njene tokove

Učešće pojedinih pokazatelja u pok. Za ukupnu privredu Srbije

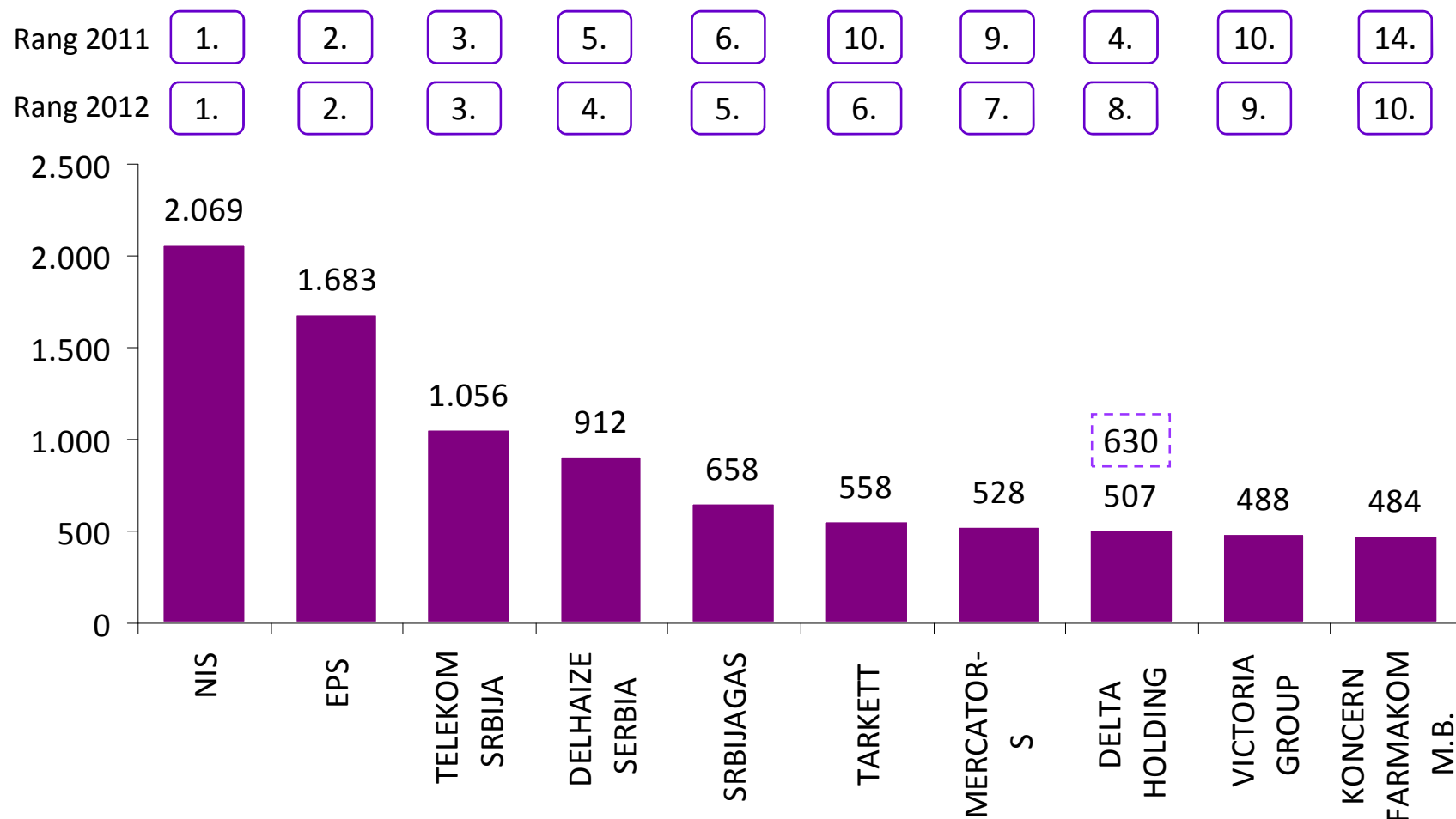
Komentari

- ❑ Najveća preduzeća koja su se našla na listi su ostvarila rast poslovnih prihoda od oko 3,6% u realnim dinarima, odnosno 0,7% u evrima
- ❑ Ukoliko se u obzir uzmu preduzeća koja su prošle godine bila na listi (76 preduzeća je “ispalo” sa liste) ostvaren je negativan rast u realnim dinarima od 1%, odnosno pad u evrima za 3,8%, što je u skladu sa makroekonomskim kretanjima (pad realnog BDP od 1,6%)
- ❑ Posmatrano u evrima 300 preduzeća je ostvarilo rast, a 200 je iskazalo pad poslovnih prihoda; u realnim dinarima odnos je 335-165
- ❑ Međutim, pored opštih trendova, od većeg značaja su strukturne promene među najvećim preduzećima koje se prelivaju na ostatak privrede

Top 500 – Opšti trendovi / 2

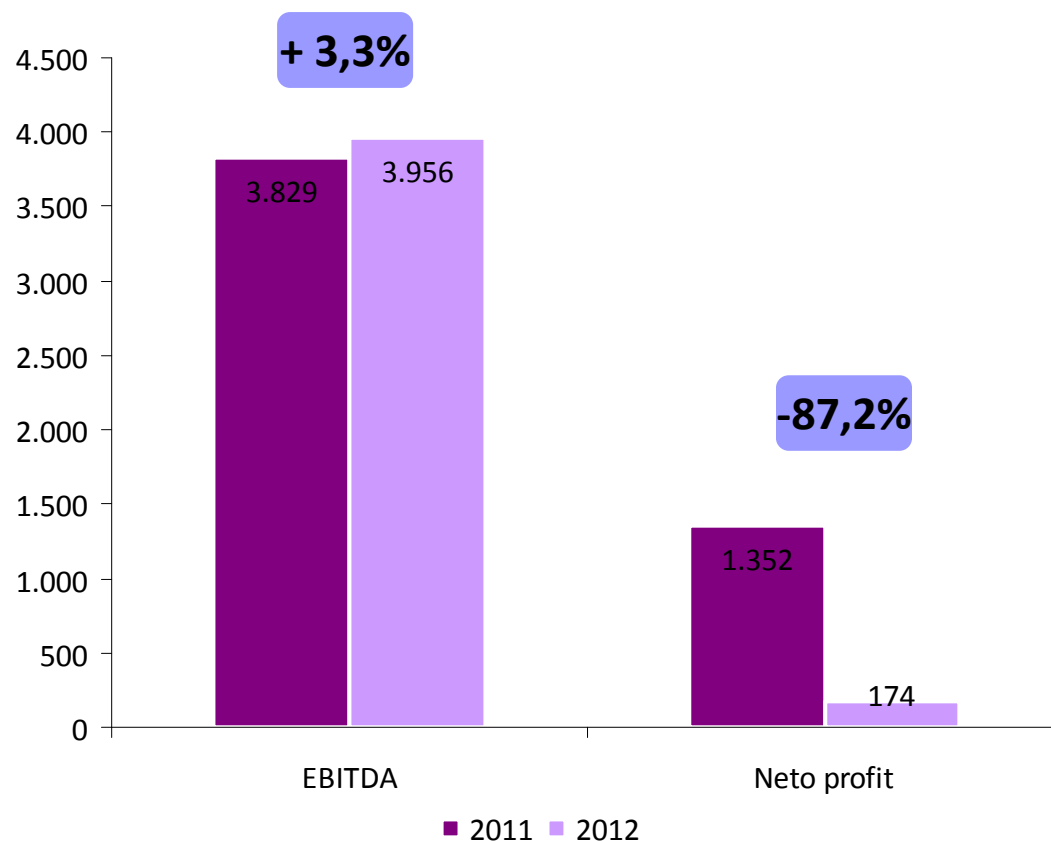
Prema kriterijumu poslovnih prihoda NIS je bilo najveće privredno društvo u Srbiji u 2012. godini

Top 10 po poslovnim prihodima, u € mn

Najveća preduzeća u Srbiji su blago povećala poslovnu dobit pre amortizacije, kamata i poreza (EBITDA), ali je neto dobit značajno smanjena

EBITDA i neto profit - sumarno, u €mn

Komentari

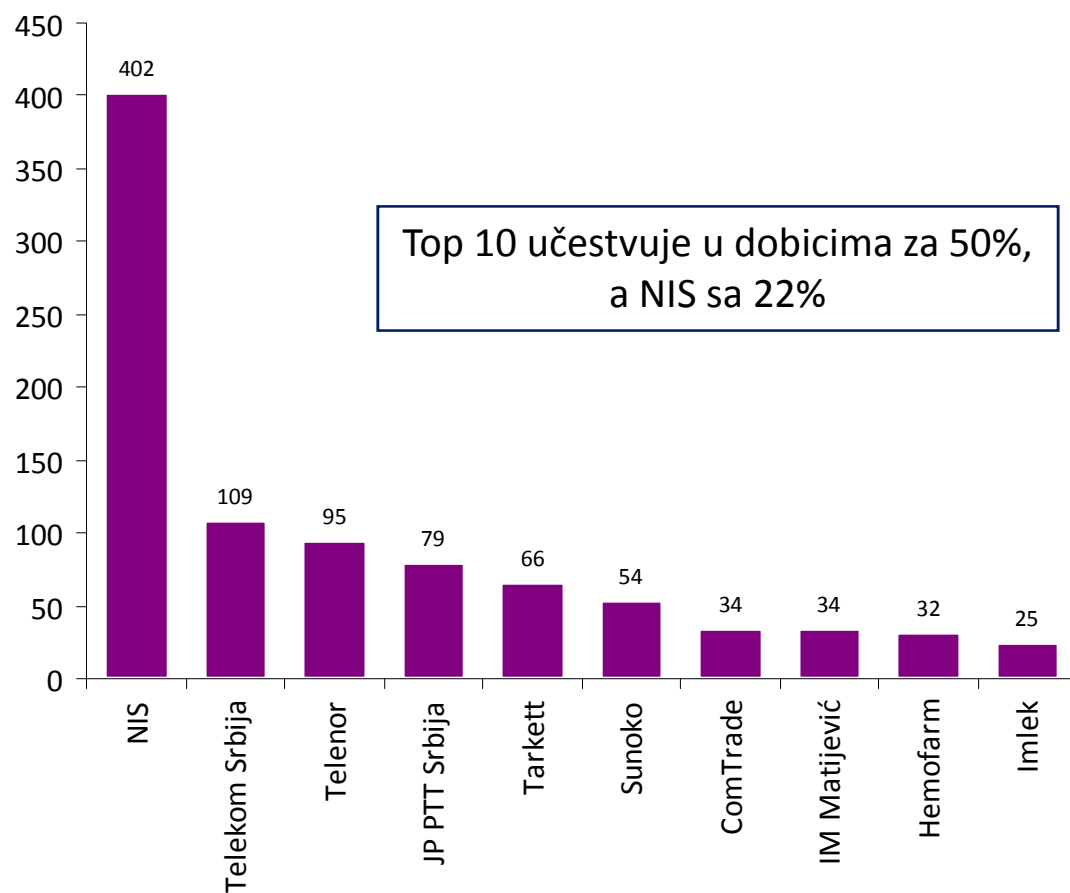
- Sistemski posmatrano, najveći pad neto profita dolazi od visokih finansijskih rashoda (troškova kamata i negativnih kursnih razlika) kao rezultat značajne depresijacije dinara u 2012. godini od oko 12%
- Drugi bitan razlog pada neto profita dolazi od značajnog umanjjenja profita, odnosno produbljanja gubitaka velikih državnih sistema (delom i usled računovodstvenih politika)

Neto rezultat, u € mn

	2011	2012	Razlika
EPS	263	-104	367
Železnice Srbije	125	-156	281
Srbijagas	-50	-330	280
Telekom Srbija	228	109	119
Delta Holding	96	4	92
Ukupno	662	-477	1.140

U 2012. godini, u relativno teškim uslovima, veliki broj privrednih društava je ostvario dobit, a gubitak je skoncentrisan u relativno malom broju preduzeća

Top 10 po neto dobiti, u €mn

Komentari

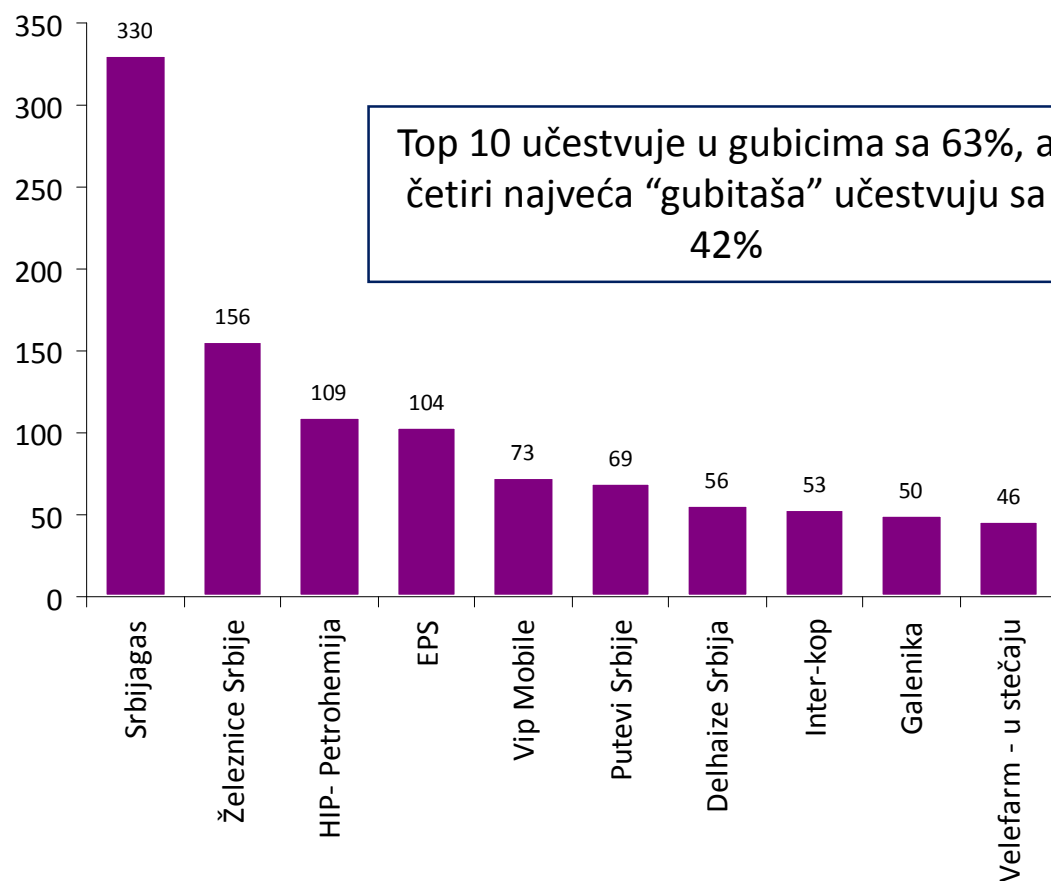
- 78% najvećih preduzeća u Srbiji ostvaruje dobit u iznosu od 1,8 mlrd evra, pri čemu NIS doprinosi najviše sa petinom
- Ne računajući NIS, dobit je manje koncentrisana nego gubitak

Statistika profitabilnosti

	Broj	Iznos (€mn)
Pozitivna	388	1.843
Negativna	112	-1.669
Ukupno	500	174

Državna preduzeća sa učešćem od 61% u ukupnim gubicima Top 500 preduzeća najveći su generatori gubitaka u sistemu

Najveća preduzeća po generisanim gubicima, u €mn

Komentari

- Najviše je gubitaka kod preduzeća u inostranom vlasništvu, ali oni ne generišu preveliki iznos gubitaka
- Najmanje gubitaka kod domaćih privatnih preduzeća (samo ona najbolja ulaze na listu)
- Srbijagas najveći gubitaš u 2012. godini, usled lošeg operativnog poslovanja i visokih finansijskih rashoda

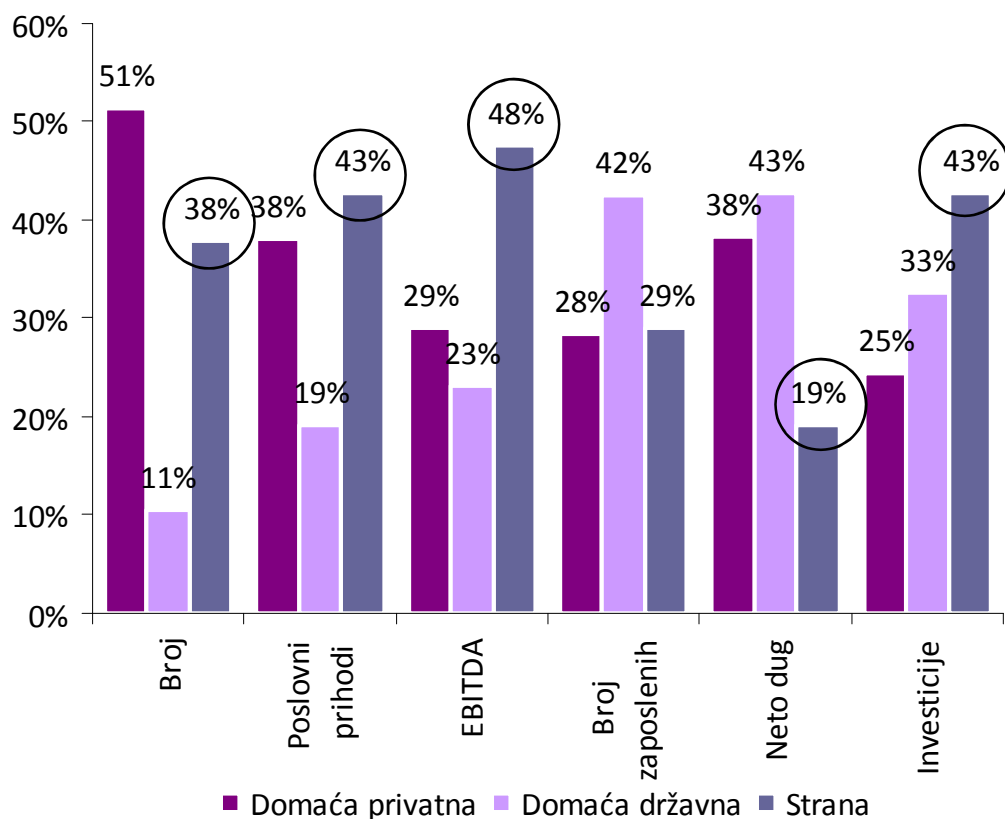
Struktura gubitaka

	Broj	Iznos (€mn)
Državna	25	-1.016.094
Domaća	31	-264.417
Strana	56	-388.304
Ukupno	112	-1.668.815

Poreklo kapitala / 1

Strane direktne investicije imaju sve veći značaj za privredu Srbije, ali raste značaj i domaćeg privatnog kapitala

Učešće u ostvarenim rezultatima po vlasništvu

Komentari

- Najviše je domaćih privatnih preduzeća (257), zatim preduzeća sa većinskim stranim vlasništvom (190) i državnih (53)
- Strana preduzeća relativno više ostvaruju prihoda, EBITDA i investicija
- NIS daje glavni doprinos
 - Bez NIS-a i dalje preduzeća u stranom vlasništvu više učestvuju u EBITDA i investicijama, ali su zbirni rezultati domaćeg privatnog i stranog kapitala slični

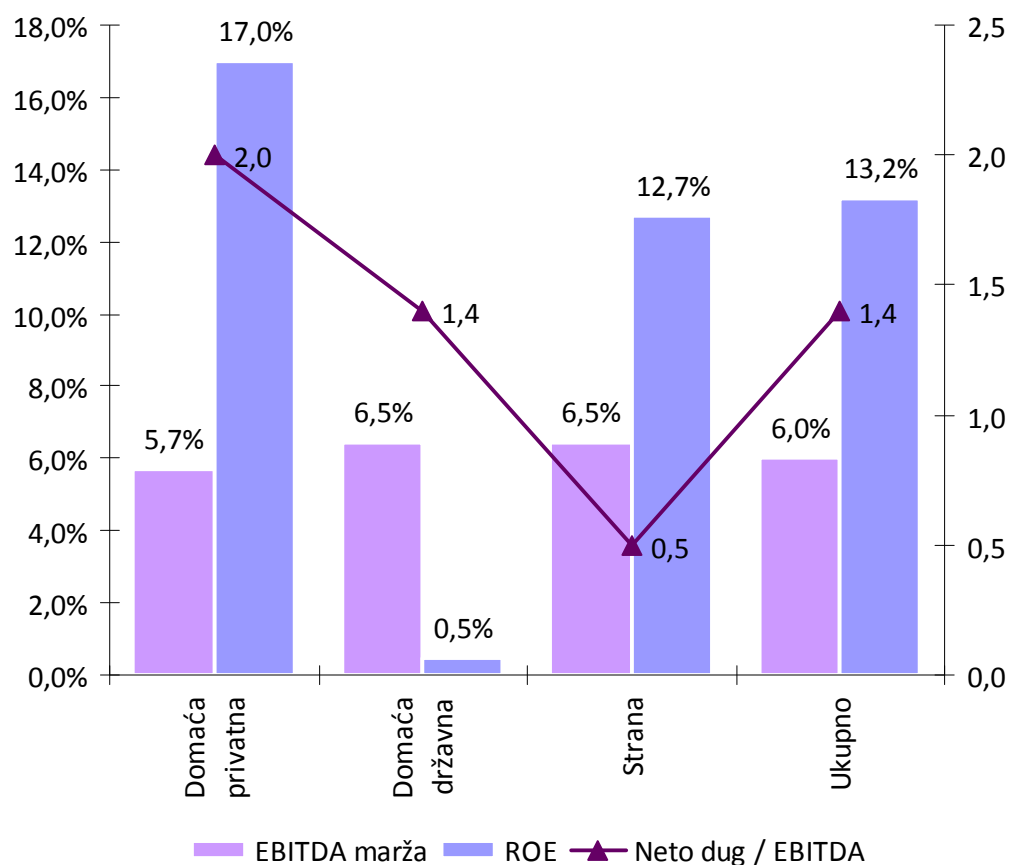
Stope rasta poslovnih prihoda u €

	Rast - ukupno	Rast - medijana
Domaća privatna	2,3%	4,8%
Domaća državna	-7,6%	-2,3%
Strana	7,1%	6,3%
Ukupno	0,7%	4,6%

Poreklo kapitala / 2

Domaći privatni sektor ima veći prinos na kapital, ali je i značajno više zadužen u odnosu na strani kapital, od kojih je značajan deo još uvek u fazi razvoja i ima više stope rasta

Ključni rezultati poslovanja po vlasništvu

Komentari

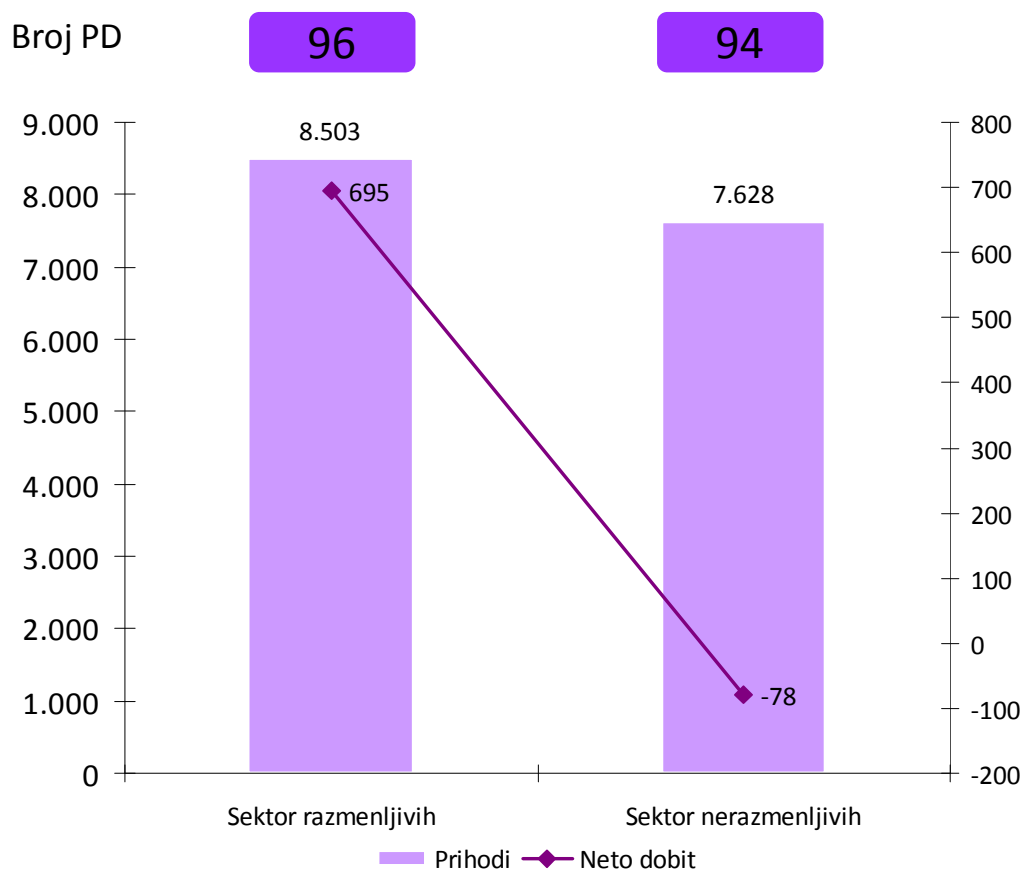
- Domaća privatna preduzeća imaju najveći prinos na kapital
 - Domaća preduzeća u većem obimu nego strana koriste zaduživanje kod banaka kao instrument finansiranja
 - Efekat "čišćenja"
- Značajan broj SDI je još uvek u fazi razvoja i očekuje se da se njegovi rezultati brzo poprave
- Kada se posmatra nivo prinosa u odnosu na angažovani kapital manje su razlike u prinosima

Sumarni neto rezultat, u € mn

Domaća privatna	298
Domaća državna	-740
Strana	617
Ukupno	174

Strukturne promene su prisutne kod stranih direktnih investicija i raste značaj onih koji dolaze iz sektora razmenljivih dobara i usluga, kao i značajnih i pretežnih izvoznika

Prihodi i neto dobit stranih preduzeća, u € mn

Komentari

- Raste značaj Stranih direktnih investicija u sektor razmenljivih dobara i usluga
- Gubici stranih kompanija u Srbiji pre svega se odnose na sektore koji su direktno usmerene na domaće tržište: trgovina na malo robom široke potrošnje, trgovina na malo naftnim derivatima, proizvodnja i trgovina duvanom, građevinarstvo, metalska industrija i preduzeća koja su nedavno otpočela sa investicijama
- Razlozi za gubitke se mogu naći u oštroj konkurenciji, padu domaćeg tržišta usled pada kupovne moći i globalnim prilikama (metal)
- Oko polovine stranih preduzeća su izvoznici, a trećina pretežni (> 50%) ili značajni (30%-50%)

Strane direktne investicije relativno dobro posluju u Srbiji, a sve više njih nastavlja sa novim investicijama, možda Srbija i nije tako loše podneblje za SDI?

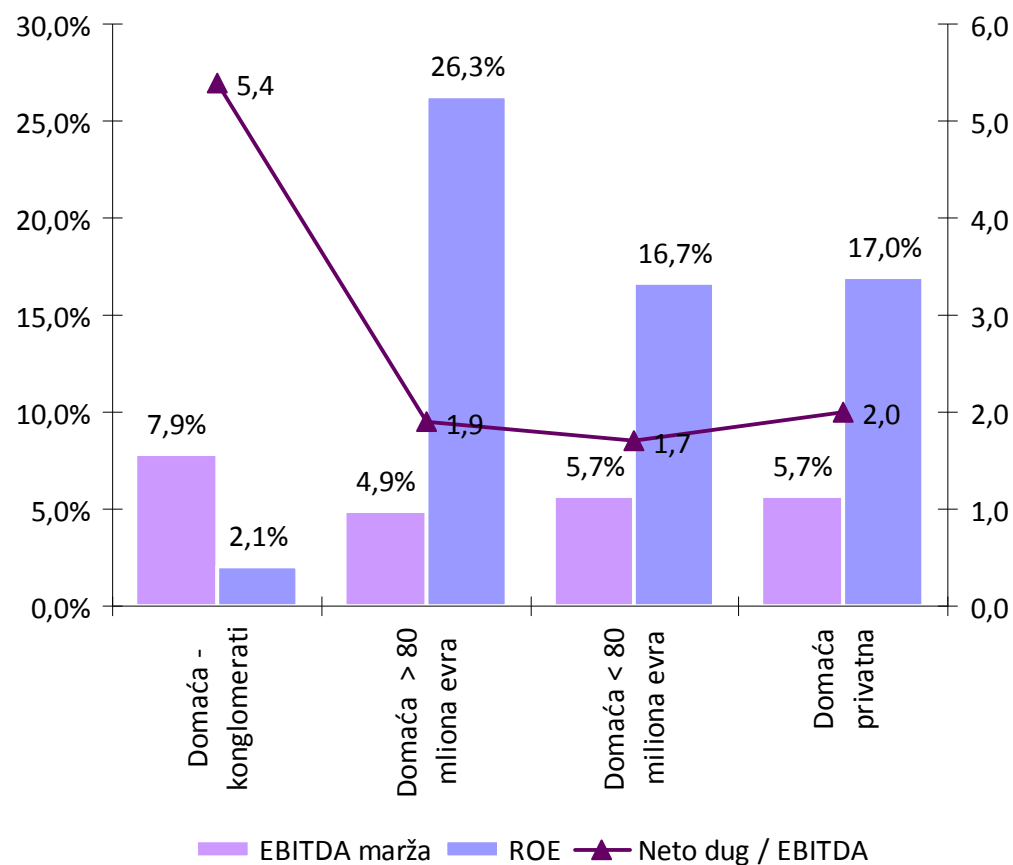

Komentari

- Sve je više preduzeća sa većinskim inostranim kapitalom koje nastavljaju sa investcijama; u poslednje vreme to je u velikoj meri podstaknuto državnim subvencijama, ali postoje i drugi potencijali (pristup slobodnim tržištima, jeftina radna snaga, relativno dobar poreski sistem i drugo)
- Studija Ernest & Young
 - U 2012. godini Srbija je bila 11. u Evropi sa 78 SDI projekata (od zemalja CIE ispred su Poljska, Rusija i Turska)
 - Otvoreno 10,302 nova radna mesta (6. mesto u Evropi) – efekat subvencija?
- Ipak, nije sve tako belo
 - Prema drugim međunarodnim studijama (Svetski ekonomski forum), percepcija Srbije kao zemlje za investicije je niska (prema E&Y 1% poslovnih ljudi vidi Srbiju kao pogodnu zemlju za investicije)
 - Nužna je promena percepcije investitora, ali i dalje unapređenje ambijenta (dozvole...)
 - Nivo SDI u Srbiji nije dovoljan (u Top 500 CIE – 281)

Preduzeća sa liste Top 500 u većinskom domaćem privatnom vlasništvu načelno posluje dobro, ali postoje razlike po grupama

Rezultati poslovanja preduzeća u većinskom domaćem vlasništvu

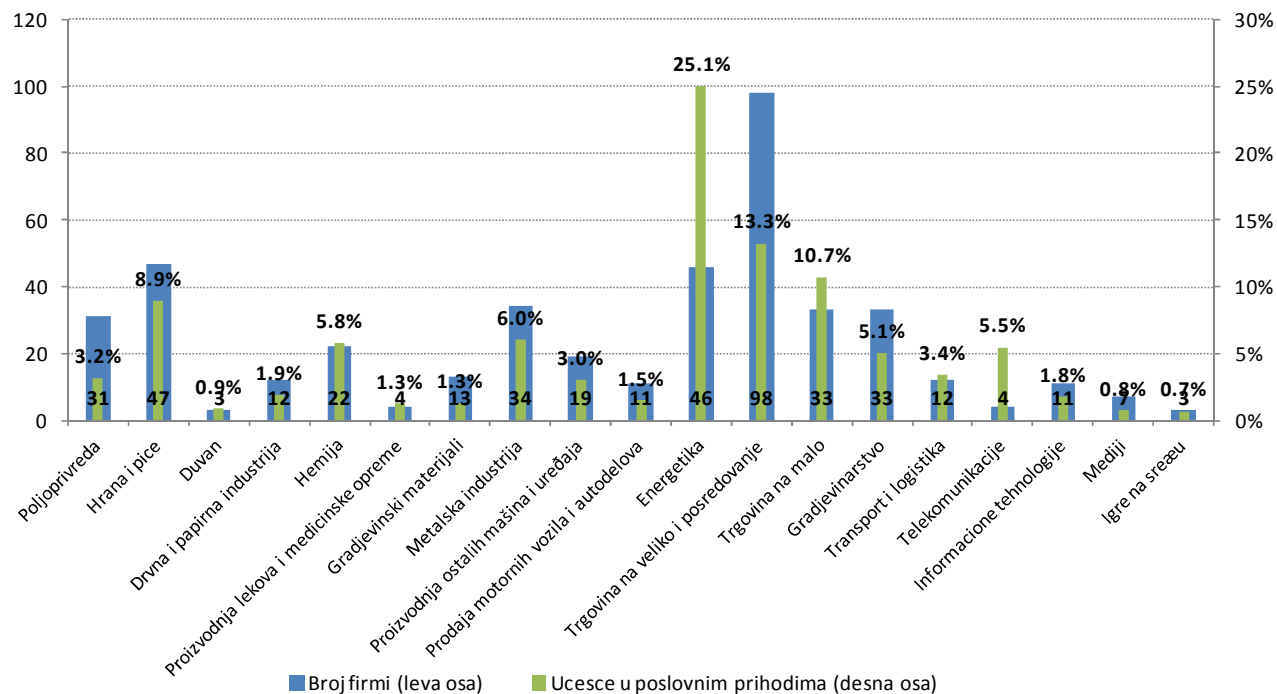
Komentari

- Tri grupe domaćeg privatnog kapitala
- Prisutna je promena trenda kod konglomerata, pa iz "svaštarenja" dolazi do specijalizacije; većina ima poljoprivredno-prehrambeni kompleks u svom poslovanju, ali nosi i visike dugove; veliki broj izlazaka
- "Gornji segment" domaće privrede koja je fokusirana na pojedinu delatnost ima ostvaruje odlične rezultate
- "Donji segment" ima solidne pokazatelje, ali znatno niži prinos na kapital, što se verovatno posledica lošijih uslova finansiranja od strane banaka
- Najčešće domaća preduzeća rastu u sektoru trgovine na veliko, a onda se proširuje poslovanje na proizvodnju i maloprodaju
- Poljoprivredno-prehrambeni kompleks, trgovina na veliko, građevinarstvo i energetika najčešće delatnosti

Trendovi u pojedinim sektorima /1

U Top 500 ulaze preduzeća iz oblasti poljoprivrede, prehrambene i metalske industrije, a sa liste najviše izlaze građevinarstvo i trgovina na veliko.

Zastupljenost sektora u Top 500

Komentari

□ Najboljniji: trgovina na veliko, prehrambena industrija, građevinarstvo, trgovina na malo, poljoprivreda

□ Najveći zbirni promet: energetika, trgovina na veliko, poljoprivredno-prehrambeni kompleks

□ 72 nova preduzeća na listi u 2012: pretežno iz oblasti poljoprivrede, trgovine polj.proizvodima, prehrambene i metalske industrije.

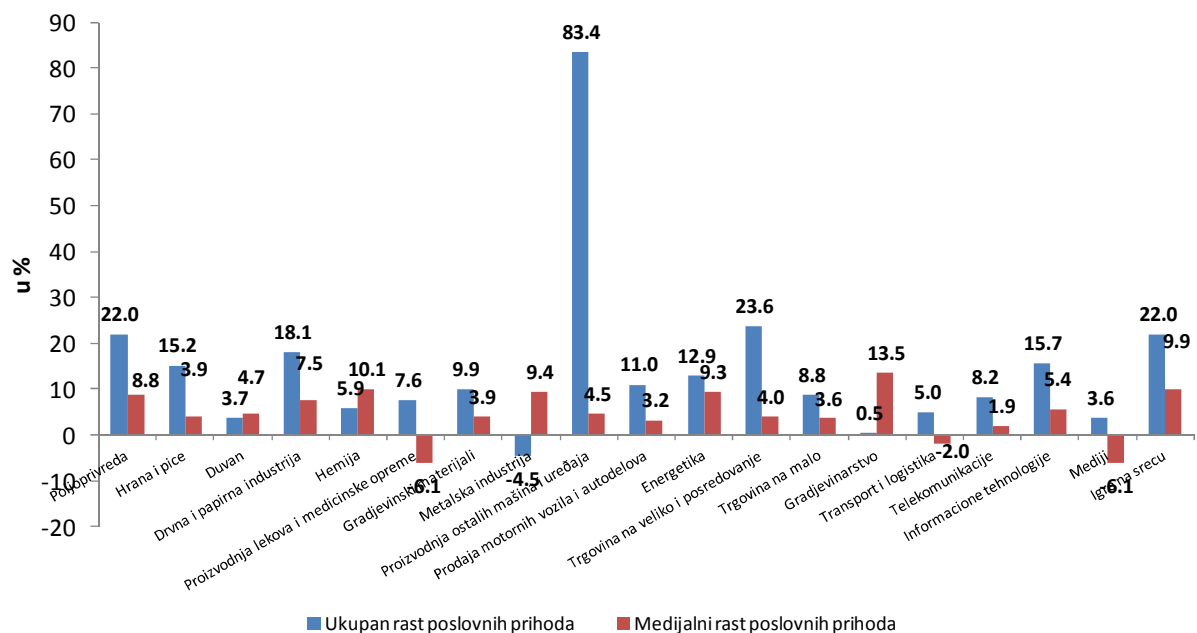
□ Među onima koji su izašli sa liste iz 2011. najviše onih iz sektora građevinarstva i trgovine na veliko, kao rezultat finansijskih poteškoća.

Trendovi u pojedinim sektorima /2

Nastavljen trend promene strukture privrede, okretanje ka rastu na bazi izvoza i sve više finalnih proizvoda u izvozu: aktiviranje investicija u automobilskom kompleksu, poljoprivredi, proizvodnji hrane i ostalih mašina.

Rast prihoda izraženih u evrima

Najveći ukupan rast u sektoru mašina i uređaja

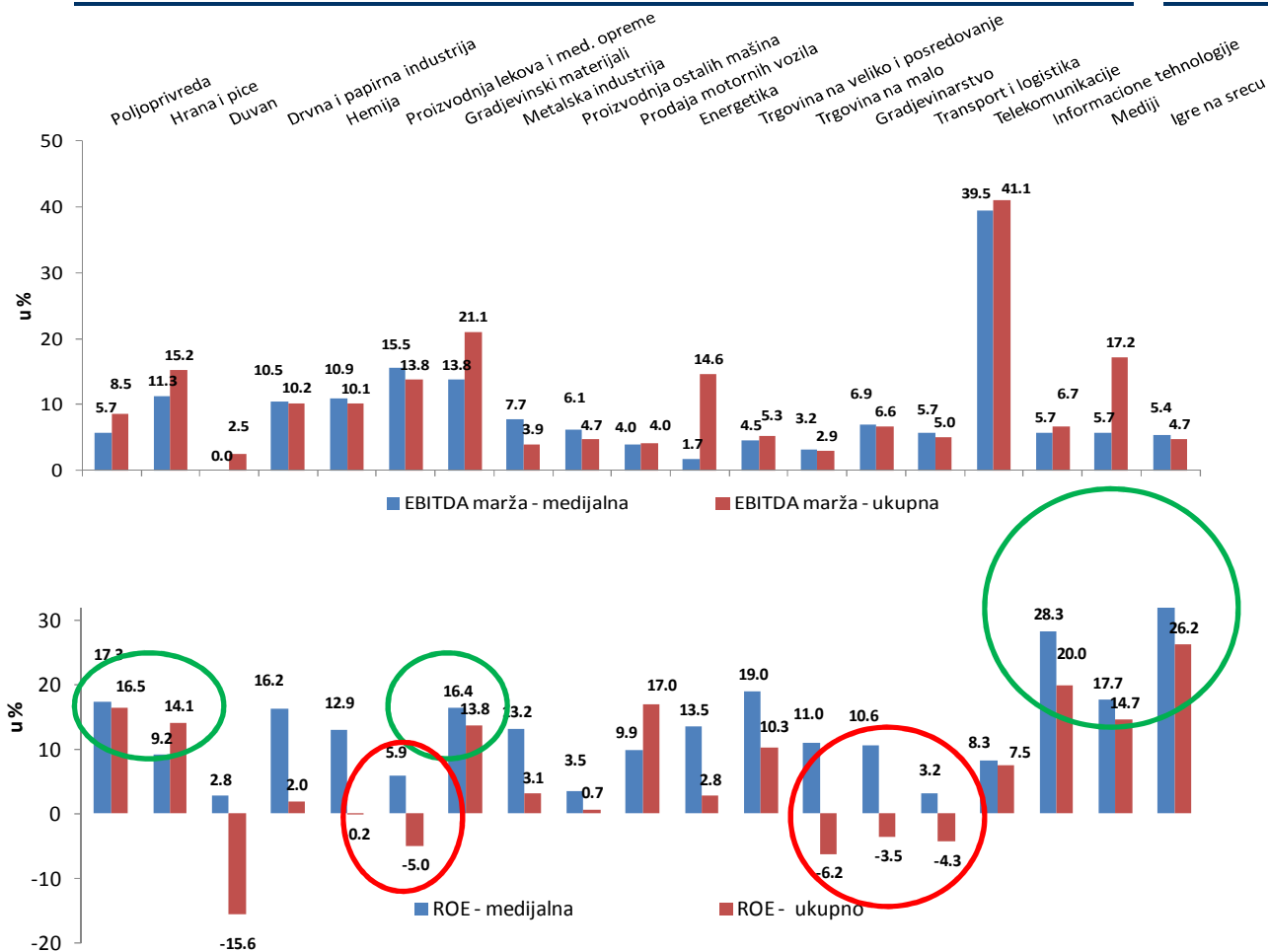
Komentari

- Najveći rast – Proizvodnja mašina i uređaja : Fiat, Gorenje, Leoni, Grundfos, Alfa plam, namenska industrija
- Pad u metalnoj industriji zbog odlaska US Steel-a
- Solidne perspektive i rast privatnih kompanija u sektorima hemije i farmacije zamagljuje prisustvo državnih preduzeća (HIP petrohemija, HIP Azotara, Galenika)
- Građevinarstvo – u teškoj situaciji u 2012, duvanska industrija trpi pad tražnje zbog rasta akciza i povećanja sivog tržišta.

Trendovi u pojedinim sektorima /3

Prinos na kapital srednjeg preduzeća je 13%, ali su unutarsektorske i međusektorke disperzije velike.

EBITDA marža i ROE

Komentari

☐ Najprofitabilniji: igre na sreću, IT, građ.materijali, poljoprivreda i hrana i piće

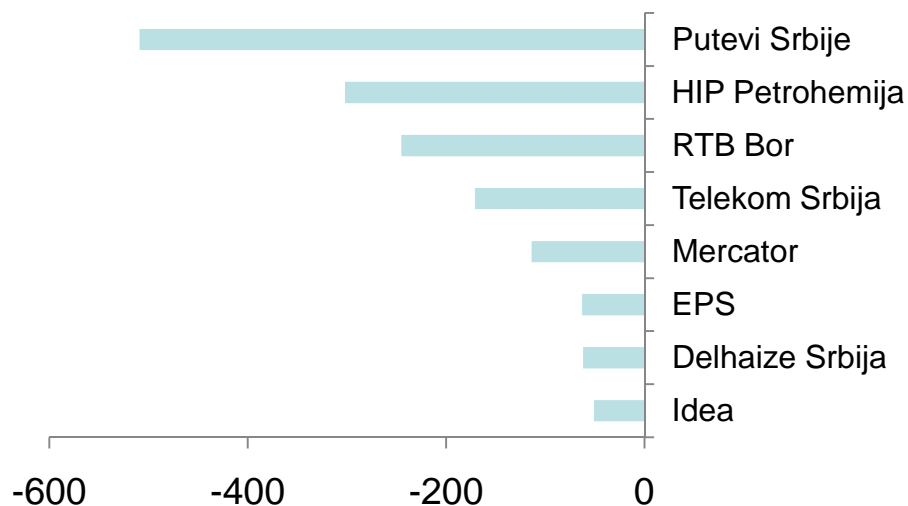
☐ Najmanje profitabilni: proizvodnja lekova, građevinarstvo, trgovina na malo, transport

☐ Medijalne stope ukazuju da ima solidnih prinosa i u agregatno neprofitabilnim sektorima ali veliki državni gubitaši kvare ukpnu profitabilnost.

Nedostajuća likvidnost

Uvećava se nedostajuća likvidnost u velikim državnim sistemima dok se kašnjenja u plaćanju dobavljača od strane maoprodajnih lanaca smanjuju

Neto obrtni kapital, u milionima EUR

Koeficijent obrta dobavljača, u danima

	2011	2012
DELHAIZE SERBIA	170	82
MERCATOR-S DOO	93	89
IDEA	89	95
METRO CASH & CARRY DOO	73	63
PTP DIS DOO KRNJEVO	64	74
UNIVEREXPORT DOO	71	69
Prosek	93	79
Medijana	81	78

Top 5 – Po poslovnim prihodima

Rang 2012	Rang 2011	Preduzeće	Sektor - reklasifikovan	Poslovni prihodi, u 000EUR
1	1	NIS	Energetika	2.069.197
2	2	EPS	Energetika	1.683.105
3	3	TELEKOM SRBIJA	Telekomunikacije	1.055.647
4	5	DELHAIZE SERBIA	Trgovina na malo	912.435
5	6	SRBIJAGAS	Konglomerati	657.634

Top 5 – Po rastu poslovnih prihoda

Rang	Naziv	Sektor	Rast poslovnih prihoda (i RSD)
1	FIAT AUTOMOBILI SRBIJA	Proizvodnja ostalih mašina i uređaja	435,1%
2	GRAĐEVINSKA DIREKCIJA SRBIJE	Nekretnine	363,1%
3	RST CORPORATION	Energetika	215,4%
4	CRBC SERBIA	Gradjevinarstvo	178,0%
5	KOMPANIJA JOVANOVIĆ	Trgovina na veliko i posredovanje	177,5%

* uzeta su u obzir samo pravna lica koja su u 2011. godini imala poslovne prihode veće od 1,5 milijardi dinara

Top 5 – Po EBITDA

Rang	Naziv	Sektor	EBITDA, u 000 EUR
1	NIS	Energetika	620.774
2	TELEKOM SRBIJA	Telekomunikacije	456.285
3	EPS	Energetika	344.120
4	TELENOR	Telekomunikacije	147.594
5	TARKETT	Hemija	101.448

Top 5 – Po neto dobiti

Rang	Naziv	Sektor	Neto dobit u 000 EUR
1	NIS	Energetika	402.489
2	TELEKOM SRBIJA	Telekomunikacije	108.599
3	TELENOR	Telekomunikacije	94.758
4	JP PTT SRBIJA	Transport i logistika	79.358
5	TARKETT	Hemija	66.470

Top 5 – Po procenjenim investicijama

Rang	Preduzeće	Sektor	Procenjene investicije, u 000 EUR
1	FIAT AUTOMOBILI SRBIJA	Proizvodnja ostalih mašina i uređaja	623.959
2	NIS	Energetika	526.309
3	EPS	Energetika	376.522
4	TELEKOM SRBIJA	Telekomunikacije	251.873
5	RTB BOR GRUPA-RTB BOR	Metalska industrija	210.338

Top 5 – Po broju zaposlenih

Rang	Naziv	Sektor	Prosečan broj zaposlenih u 2012.
1	EPS	Energetika	31.887
2	ŽELEZNICE SRBIJE	Transport i logistika	20.208
3	JP PTT SRBIJA	Transport i logistika	15.079
4	TELEKOM SRBIJA	Telekomunikacije	13.550
5	DELHAIZE SERBIA	Trgovina na malo	12.611

Top 10 – Izvoznika u 2012.

Najvećih 10 izezlo je 17% ukupnog izvoza robe u 2012.

Rang	Naziv	Vrednost u milionima EUR, u 2012	Vrednost u milionima EUR, u 2011
1	FIAT AUTOMOBILI SRBIJA, KRAGUJEVAC	318	32
2	TIGAR TYRES, PIROT	187	192
3	NAFTNA INDUSTRIJA SRBIJE, NOVI SAD	173	148
4	TARKETT BAČKA PALANKA	157	150
5	HEMOFARM, VRSAC	155	110
6	ZELEZARA SMEDEREVO, SMEDEREVO	151	605
7	VALY, BELOŠEVAC	104	55
8	RTB INVEST, BOR	98	49
9	YURA CORPORATION, RAČA	95	42
10	ROAMING ELECTRONICS, BEOGRAD	93	29

Izvor: Uprava carina

Hvala na pažnji!

ailic@certusconsulting.rs

jasna.atanasijevic@hypo-alpe-adria.rs